

Környezetvédelem és adózás

Tanácsülés Sándorfalván

Tanácsulást tartott tegnap, csütörtökön Sándorfalva tanácsa. Kónya József elnök számolt be a két ülés között kiadott döntésekről, utasításokról és a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról. Majd Németh Sándorné műszaki főelőadó beszélt Sándorfalva és Dóc környezetvédelméről, a fejlesztési tervekről. Ezután az adóreform egyéves tapasztalatairól adtak tájékoztatást.

A köztisztaság és a környezetvédelem helyzetéről legutóbb 1985. márciusában tárgyalt Sándorfalva és Dóc tanácsa. A szilárd hulladékok elhelyezésére mindkét községnek van lehetősége. A konténeres hulladékgyűjtést 1983-ban szervezték meg. Jelenleg Sándorfalván 40 darab, négy köbméteres konténerben gyűlik a hulladék.

Sajnálatosan, sokan fegyelmetlenek, ugyanis több helyen — a község szélén, árkokban, erdőségeken —

dobálják szét a szemetet, pedig addig több konténer mellett is elhaladnak a lakók. Megnőtt a vízfogyasztás, így gyarapodik a szennyvíz, amely ülepítő-, szikkasztóaknába folyik. Ezzel a módszerrel veszélyesen szennyezik a talajt és a talajvizet. Mindkét községben szippantással ürítik az aknákat. A folyékony hulladék elhelyezése az úgynevezett Fehérföldes területen megoldott.

Sándorfalva egész területének csatornázására és egy tisztító létesítésére 1984-ben készült egy tanulmányterv.

A Hazafias Népfront minden évben biztosított az in-
tézmények parkosításához növényeket, de az idén már

lehetőség nyílt arra is, hogy magánszemélyek is terítésmentesen kapjanak fákat, cserjéket, amelyeket a közterület szépítésére használnak fel.

Az adózásról elmondható, hogy az elmúlt év elején nagy volt a bizonytalanság. A gazdálkodók, az intézmények, az egyéni és társasvállalkozók az időrendszert fenntartással fogadták. Ennek oka a hiányos ismeretekben keresendő. Voltak egyéni vállalkozók, akik erre hivatkozva szüntették meg véglegesen vagy átmenetileg a tevékenységüket. Az év végére azonban 23 százalékkal nőtt a kisiparosok és a kiskereskedők száma. Örvendőesen szaporodtak az egyéb vállalkozások is. Ilyen például a szabad szellemi tevékenység, tervezés, szolgáltatás.

A tanácsülés előterjesztésekkel és interpellációkkal ért véget.

Új helyzetben a vízügyi lobby?

Nagyon könnyen ítélekünk. Azt mondjuk: határozatlanság, zűrzavar a kormányban. Kijelentjük: maguk sem tudják, hogy mit akarnak. Előbb megkötnek egy alkut — jó szocialista szokás szerint suba alatt —, majd a döntést ráhárítják a népképviselőre, végül újra csak kormányzati szinten úgy döntenek a nagyberuházás fölfüggesztéséről, hogy sejtetik, itt a végleges leállításhoz van már szó. Ez utóbbi döntést is áthárítják majd arra az Országgyűlésre — várhatóan a kormányprogrammal kapcsolatos vitában —, amely fölve a vízügyi bizottság elnöke.

Ha nem az én pénzemről lenne szó, azt mondanám: legyen csak makacs a Parlament és követelje az októberi döntés végrehajtását! De a pénzemről és a nemzet pénztárcájáról van szó, tehát nem szabad makacskodni.

Inkább meg kell vizsgálni a tényeket, mielőtt ítélnék. Eddig politikai döntések születtek, ez utóbbi is egyértelműen szakmák fölötti, illetve a szakmák-tól független elhatározás volt: Németh Miklós sejtetően nem képezte ki magát a legutóbbi félévben sem vízügyi sem pedig környezetvédelmi témákra, de az is vélhető, hogy közigazgatási végzettségét most nem számszerű, hanem politikai tényezők kalkulálásában mozgósította. Ilyen módon ő is részese annak a sornak, amelynek élére — a szóbeszéd szerint — Kádár Jánost állíthatjuk.

A mi történetünk ugyanis vele kezdődik, hiszen az MSZMP akkori első titkára és a CSKP azóta nyugdíjba vonult első embere 12 éve politikusi döntést hozott az évtizedek óta tervezgetett beruházásról. Azt is mondják, hogy Housák kissé magába roskadt a hírtől, amit az NDK-ból nem sokkal a Kádár-látogatás előtt hallott: a németek visszamondták az évek hosszú során át előkészített Wartburg-Skoda kooperációt, s a csehszlovák párt első embere állítólag azt mondta magyar kollégájának, hogy még egy ilyen nemzetközi presztízsvesztést nem bír el országa és népe. És hiába hozott korábban a vízügyi bizottság döntést a magyar kormány a szerződés aláírásáról.

Hasonlóképp politikai szempontból látták indokoltnak a megkezdett beru-

házás szüneteltetését a 80-as évek elején, gondolva arra is: talán ki lehet még hátrálni ebből az egyre kellemetlenebb ügyből. Később politikai döntés született arról, hogy az építkezést folytatni kell, hisz a szlovák oldalon már 50 százalék fölé lépett a készültetés, s — miként mondtam — 1988 őszén is a politika döntött, működtetve a pártfrakciót, ami arra a tényre hívja föl a figyelmet, hogy a népképviselői törvényhozásban a képviselők 72 százaléka tagja az MSZMP-nek.

Ezzel persze nem azt sugallom, hogy a Parlamentre rá kell adni ezt a csúf, vízügyi problémát. Nem, mert nem az övé. Most is látható: a Németh-kormány döntött, és ezt kívánja elfogadtatni a Parlamenttel, mintha annak az volna a dolga, hogy egy 100 milliárdos beruházásról fél-évente megmássa a nézetét.

A Parlament magatartása kétség kívül kulcskérdés. De ennél is fontosabb, hogy vajon miért döntött így a látványos minisztercserék után a kormányfő? Lehet arra gondolni, hogy e 2 hónapos fölfüggesztéssel egy kísérleti helyzetet akart előállítani, mondván: nézzük, mit lépnek erre az osztrákok, meg a csehszlovákok, azaz mennyi a tétje egy esetleges leállításhoz? Ha túl nagy az ár, akkor már tényekkel lehet bizonyítani a vízügyi ellenzőinek — mely tábor furcsa módon javarészt a politikai ellenzék-ből szerveződik —, hogy ezt nem tudja vállalni még egy olyan koalíciós kormány sem, amelyben esetleg kereszténydemokrata a vízügyi miniszter.

De lehet, hogy magas külpolitikai szempont vezeti most a sakkbábukat, s a vízügyi ügytől mi végül is tisztát áldozunk, hogy a vezér kiérdemlje a Nyugat kegyeit. De ki a vezér? És minek a vezére?

Nagy kérdések ezek.

Vannak persze apró, részletkérdések is. Például az, most hogyan tereljük vissza a Dunakanyarban eltérített folyót, ha már nem épül föl a nagymarosi duzzasztó? A régi és az új ideiglenes — meder közötti töltést talán széthordja majd a víz, és előáll az az állapot, ami ellen — többek között — az egész beruházás született? Hordalék lesz, meg milliókba kerülő kotrás? És

ha nem lesz nagymarosi visszaduzzasztás, akkor hogyan biztosítják az előírt hajózási mélységet? És ugye schillingért fizetjük a helyreállítási költségeket? Mert a hírek szerint ezért áramot nem fogadnak el az osztrákok.

A kérdések sora folytatódhat: bevált-e a környezetvédelmi és vízügyi szempontokat egyesíteni kívánó miniszteriális modell? Jó-e az, hogy a környezetvédelem egészéért egy külön tárcát felel, a részekért pedig mindig valaki más? Természetes dolog-e, hogy a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium létrehozása — hálá Bös-Nagymarosnak — ma szinte minden laikusban azt a képzetet kelti, hogy csak és kizárólag a vízügyi veszélyes a környezetre?

Nézzünk meg alaposabban egyetlen esetet! Mezőgazdasági kutatók megméri egy fűz földjében a vegyi anyagokat. Megdöbbenve tapasztalják, hogy a föld mélyében műtrágya kiválasztónak vannak a felszíntől alig lakarva pedig karvas-tagságú színes hurkák jelzik, hogy agyonmérgezett a talaj. A kutató felhívja az agronómus figyelmét a kemikáliák túlzott használatára, s a biztonság kedvéért — régi ismeretsegei révén — szól a területi környezetvédelmi hatóság emberének. A vízügyhöz egy esztendője odacsapott hivatalos környezetvédő két dolgot tehetne — felvilágosítana vagy bírságnak —, ha a mezőgazdasági terület nem a MEM-hez tartozna. Megfeddheti a szennyvesztő gázokat kibocsátó gyárat, amely az Ipari Minisztérium fennhatósága alá tartozik. Rosszallón ráncolhatja homlokát, ha kidöntött kukát lát a városban, amiért főhivatású felelős is mérgeződhet — tanácsai kötelekben.

Ha hiszik, ha nem, a kidöntött kukát, meg a bős beruházás egy helyről származik. A rossz döntési mechanizmusok és az életképtelen szervezeti formák közös tövére.

Ha innen nézem, a bős-nagymarosi vízerőműrendszer építésének átmeneti leállítással nem került új helyzetbe a vízügyi lobby. Másfelől is nézhetem. A látószög beállításához nyújt segítséget holnap számunkban Simády Béla, az Atikövizig igazgatója.

Dlusztus Imre

A hallgatók többsége

Megpezdült a hazai politikai élet, de az eszmei párharcban nem egymással szembenálló tömegek vív-nak szócsatát. Egyre több helyen olvasom, hogy várják, mikor szól meg meggyőződéssel (új hitet?) kifejtve az utca embere, az átlagpolgár. Az MSZMP-n belüli átalakulásban is a ma még csendes mérlegezők lehetnek a döntőbírók a reformerek és fundamentalisták lassan a kiegyezést lehetetlenné tevő küzdelemben.

De várható-e, hogy a hallgatók többsége szöcsövet ragad, és az emelvényre lép? Meggyőződésem: nem. Közvélemény-kutatók firtatják, hogy kire szavaznának egyes, telefonszámon honpolgárok, ha most lennének kis országunkban parlamenti választások. A nagyító mikrofonján kívüli suttogásban felmerült az is: hát-ha a politikai rendőrségtől tudakozódik valaki, és a válasz felkerülhet arra a bizonyos személyi kártyára. A másik ötlet szerint: valaki magánszórakozásból mutatja ily módon az idejét. Születik is a családi tanács eszmecseréjéből sejtelmes felelet, ami már hangosan szól a vonal túlvégén hallgatózóhoz. Ezt aztán abba a rubrikába strigulázza a közvélemény-kutató, amelyikbe éppen gondolja, mert az előre felállított kategóriák közül éppen háromba illik bele, és még kettőbe „cipőkanállal” beletuszkolható. Az előzetes közvélemény-kutatások közelíthetnek a majdani eredményhez, de eltalálni alig-ha fogják. Most ugyebár a pártok, párt-csírák népszerűségét firtatják, a választásokon pedig a pártok által állított, vagy éppen független jelöltekre kell voksolni.

A hallgatók többsége a párton belül és kívül majd ott, a szavazófülkében mond véleményt. Nem hangos szóval, hanem jól fogó golyóstollal vagy rostiróval (re-rélhetően, nem adnak ismét ceruzát a kezébe a szavazást szervezők!).

A hallgatók tömeg ezzel a cselekedetével öt évre határoz az országvezetés szel-leméről, az irányító személyiségekről. Nagy a nevetek kihúzó és a listán ha-gyók felelőssége. Tetszetős programokat sokkal könnyebb gyártani, mint megvalósítani azokat — akárcsak részben! Ez el-múlt éveink keserű, fájdalmas tapasztala-ta. A szavazófülké magányában — és persze, már a jóval előbbi mérlegelek során — az állampolgárnak arról kell döntenie, hogy kit érez realitásnak, hiteles embernek. Vizsgáljuk is majd ekkor a hallgatók kara. Realitáserkékből, poli-tikai érettségből. Abból, hogy mennyire képes tisztán látni, hallani a versengők

tarkaságában és nem egyszer kaotikus zenebonájában. De ezen a megmértésen nem érdemjegyet osztanak majd, ha-nem fél évtizedre dől el az, hogy poli-tikai álomfésztök, vagy a nemzet iránt el-kötelezett realpolitikuskok kerülnek a tör-vényhozásba, vagy éppen a kormányrúd-hoz.

Az utóbbi hónapokban a politikai ver-seny elterelte a figyelmet a gazdaságról. Igaz, korábban meg túlzottan a hazai közfigyelem előterében volt ez a szféra.

Ugyebár, senki sem vitatja: közhangu-latunkat, elsősorban anyagi körülményeink, jöletünk esélyei határozzák meg. Te-hát a különböző programok, elképzelések elbírálásánál jó lenne, ha a figyelem visszatérne a „materiális” szektorra. A szabadság óhajában, az állami befolyás visszaszorításában már van közmegegye-zés a különböző versenytársak között. Legfeljebb a mérték vitatott. Kevés vi-szont az átgondolt gazdasági program. E terület elképzeléseiből én mindössze ket-tőt, figyelemre méltó, valós alapokon ál-ló, talán keresztülvihető elképzelést tar-tok számon. A régebbi a Hazafias Nép-front munkabizottsága által elkészített elemzés és iránymutatás. Ez még a ta-valy pünkösdi pártértekezlet előtt kelet-kezett, és jóformán samizdalként ter-jedt. A másik újabb keletű, de szintén nem közkezen forgó dokumentum. A Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) szellemi terméke.

Az MSZMP gazdaságpolitikai program-tervezete is megfordult már a kezemben. Túlzottan bürokratikus nyelvezetű, ter-jengős az első variáns. Ez természetesen nem csoda, hiszen egy nem egészen re-formszellemű apparátus munkálkodott rajta. De elkezdődtek az ízekre szedő vi-ták. A párton belüli szellemi felkészül-tés, a reformkörökben gyűlő, talán vala-mikor a radikális fordulathoz is elegendő energia reményt ad egv erős és reális, a köz számára is érthető, elfogadható gaz-dasági elképzeléslánc megszületésére.

Még jó néhány hónap eltelik — vár-hatóan — a választásokig. De már készülnie kell erre az ese-ményre a hallgatók többségnek is. Hiszen mindenki részese lesz a döntésnek, aki belép a szavazófülkébe (sőt az is, aki a távolmaradást választja). Ne a pillanat-nyi érzelmi döntés a nemzetet mentő, avagy süllyesztő választás! A politikai csatározásban, ha kevesek hallatják hangjukat, az valahol természetes. A döntés felelősségében viszont valamennyi választópolgár kénytelen osztozni.

Böle István

A vállalkozók és a párt

Az MSZMP kisiparos és vállalkozói alapszervezetek országos fórumának doku-mentumából kiderült: a maszek igenis politizál. Je-lenleg 6 ezren MSZMP-tag-ként tessik ezt. S az is ki-olvasható e sorokból: közel sem felhőtlen boldogságban. De szólnon erről inkább egy írtékes. Kádár József sze-gedi örösmester (aki egyb-é-ként a szegedi pártbizott-ságnak éppúgy tagja, mint a megyeinek), s részt vett az előbb említett fórumon is.

— Kezdjük talán az alap-kérdéssel: milyen ma az MSZMP és a vállalkozók viszonya?

— Mint azt a vita után papíron is rögzítettük: ha az MSZMP az osztályszempon-tokat meghaladva valóban a dolgozó, alkotó emberek ér-dekeit kifejező marxista szellemű reformpárttá akar válni, akkor számíthat a kisiparosok és vállalkozók támogatására, mert a refor-mok következetes véghez-vitelében ez a réteg alapve-tően érdekelt. Ugyanakkor az MSZMP számára sem lehet közömbös, milyen poli-tikai irányvonal mellé csatlakoznak az a réteg. Mert az a bizonyos 160 ezer em-ber családtagokat is számol-va már egy tekintélyes vá-lasztói tömeget képvisel, s ha figyelembe vesszük, hogy munkájuk során naponta akár több tucat emberrel is találkoznak — s mint ma mindenki — politizálnak, hatásuk lényegesen na-gyobb, mint létszámukból következne.

Ha tehát az MSZMP pro-gramjában és tetteiben is

nyíltan felvállalja a vállal-kozók politikai érdekképvise-lését, készek vagyunk a Központi Bizottság cselekvé-si programtervezetében meg-fogalmazott célként dolgo-zó, és a soron következő vá-lasztásokon e reformpro-gram mellett agítálva szava-zatainkkal is kiállni.

— De aligha kritikátlanul — olvashatjuk ki a dokumen-tumból. Tulajdonképpen mit is várnak el a vállalkozók a kormányzó párttól?

— A legfontosabb: a vá-lalkozás szabadságát és bi-ztonságának hosszú távú ga-rantálását. Emellett azonnal említhető, hogy bürokrácia-mentes, önköltség-csökkentő, termelést serkentő és jöve-delmet elismerő adórend-szert akarunk. Ennek meg-valósítását a forgalom, te-hát a bruttó bevétel tör-vényben rögzített százaléká-ban tartjuk elképzelhetőnek. Így nagymértékben leegy-szerűsödne az adóellenőrzés, minden vállalkozó a bevéte-leinek pontos regisztrálásá-ban lenne érdekelt, mert sa-ját jövedelmét csak így tud-ná legalizálni. Emellett az adó termelésnövelésre és önköltségcsökkentésre ösz-tönözne, elősegítené a piaci verseny kialakulását, így ár-csökkentő hatása is jelent-kezne.

— Biztos, hogy az adózás nagy gondjuk, de aligha az egyetlen...

— Így igaz. Nagyon fon-tosnak tartjuk az egyént védő társadalombiztosítási rendszert. De csak úgy, ha a társadalombiztosítás az ál-lamtól pénzügyileg függet-len, biztosítási alapon mű-

ködik és önkéntes. A társa-dalombiztosítási befizetések nem maradhatnak adójelle-gű elvonások, semmiképp sem lehetnek forrásai az ál-lami költségvetési hiány fi-nanszírozásának.

— E kéréssel aligha lehet vitatkozni. Milyen kérdése-kben várnak konkrét állás-foglalást az MSZMP-tól, személy szerint Grósz Ká-rolytól, a párt főtitkárától, hiszen neki is elküldték me-morandumukat.

— Az MSZMP hosszú tá-vú programjában pontosan határozza meg viszonyát a vállalkozói réteghez, vala-mint az érdekében általa felvállalni kívánt politikai és gazdasági célokat. Kezde-ményezze és támogassa a vállalkozói törvény meg-alkotását, bevezetését; s tá-mogassa olyan vállalkozói érdekképviseleti szervezetek kialakítását, amely biztosít-ja a tagok érdekeinek érvé-nyesítését — amelyek meg-kerülése nélkül nem hozható sem politikai, sem állami döntés az őket érintő kérdé-sekben. Ezek mellett a KB foglaljon állást a jelenlegi adózási jogszabályokról és más, a vállalkozásokat érin-tő fontosabb jogszabályok-ról. S talán zárjuk ezzel a sort: amennyiben a párt céljai megvalósítása során számít a vállalkozásokra, igényli együttműködésüket, úgy a több mint 6 ezres létszámú kommunista vá-lalkozók részére biztosítson képviselői lehetőséget a Központi Bizottságban...

B. Z.